

بسم الله الرحمن الرحيم

بحث در مسئله ۱۳ از مسائل مربوط به روزه ی ماه رمضان بود و گفتیم که اگر کسی به سبب مرض نتواند روزه بگیرد و این عذر تا سال بعد ادامه یابد قضای روزه به گردنش نیست و فقط باید برای هر روز به اندازه یک مد طعام کفاره بدهد ولی اگر این عذر به سبب سفر باشد باید بعد از زوال عذر آن روزها را قضا کند . در اینجا در مورد سفر باید به یک نکته توجه داشت و آن اینکه کسی که سفر می کند و روزه اش را می خورد و این سفر تا ماه رمضان بعد ادامه دارد این موجب می شود که او کثیر السفر شود و کثیر السفر هم باید در سفر خود روزه بگیرد ، حال چگونه فرض ادامه سفر تا سال بعد متصور است؟ حتی اگر کسی یک سفر طولانی را شروع کند در اول سفر باید روزه نگیرد ولی بعد که در همین یک سفر کثیر السفر می شود باید روزه بگیرد مانند کسانی که در سابق با کاروان به سمت حج می رفتند .

در جواب می گوئیم ؛ فتوای علماء در اینجا متفاوت است ، امام قدس سره قائل است کسی که شغلش سفر است مانند خلبان ، کشتی ران و غیره هرگز کثیر السفر نمی شود در واقع حضرت امام قدس سره بین کسی که شغلش سفر باشد و کسی که شغلش در سفر باشد فرق می گذارد ، خلبان و کشتی ران و راننده کسانی هستند که شغلشان سفر است ، البته طبق فتوای ما بین این دو فرقی نیست ، بنابراین بنا بر مبنای آنها که بین کسانی که شغلشان سفر است و غیره فرق می گذارند واضح است که کسانی که شغلشان سفر نیست کثیر السفر نمی شوند و نباید روزه را در سفر بگیرند حتی اگر سفرشان به طول انجامد .

بعد صاحب عروة اضافه می کند ؛ و کذا إن كان سبب الفوت هو المرض و كان العذر في التأخير غيره مستمرا من حين برئه إلى رمضان آخر أو العكس فإنه يجب القضاء أيضا في هاتين الصورتين على الأقوى والأحوط الجمع

خصوصا في الثانية . صاحب عروة در اینجا دو صورت دیگر را اضافه می کند و اول اینکه ؛ چون فرد مسافر است روزه نگرفته ولی بعد مریض شده و تا ماه رمضان سال بعد نتوانسته روزه بگیرد ، و صورت دیگر اینکه فردی به دلیل مرض نتوانسته روزه بگیرد ولی بعد به دلیل سفری که تا سال بعد استمرار داشته نتوانسته روزه بگیرد ، در این دو صورت باید قضای نماز را بگیرد فقط در صورتی که فرد مریض شود و مرضش تا سال بعد استمرار پیدا کند نباید روزه را قضا کند و باید کفاره بدهد و در غیر این صورت در همه ی موارد باید هر وقت عذر بر طرف شد روزه را قضا کند ، زیرا آیه قرآن که می فرماید : « فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ » عام است و می گوید برای مرض و سفر باید قضا را به جا آورد بعد صورت استمرار مرض از این آیه استثناء شده است و ما بقی در تحت آیه ی فوق باقی می ماند . صاحب عروة در إنتهای کلامشان می فرمایند ؛ أحوط در این است که در این دو مورد بین قضا و کفاره جمع کند خصوصا در مورد دوم و علت اینکه در این قسم احتیاط بیشتری وجود دارد این است که او به دلیل مرض تا سال بعد روزه نگرفته است و قبلا خواندیم که در مرض ارفاق وجود داشت و قضا از فرد مرتفع شده بود .

(مسئله ۱۴) : إذا فاته شهر رمضان أو بعضه لا لعذر بل كان متعمدا في الترك و لم يأت بالقضاء إلى رمضان آخر و جب عليه الجمع بين الكفارة و القضاء بعد الشهر . این مسئله در مورد کسی است که عمدا در ماه رمضان افطار کرده است و بعد تا ماه رمضان سال بعد قضای آن را به جا نیاورده است چنین شخصی هم باید قضا را بجا آورد و هم کفاره ترک عمدی صوم ماه رمضان را (شصت روز روزه و إطعام شصت مسکین) و علاوه بر آن مرحوم سید می فرماید ؛ باید کفاره ی تاخیر را که یک مد طعام است پرداخت کند .

خوب و اما اخبار مربوط به این بحث در باب ۲۵ از ابواب احکام شهر رمضان ذکر شده است (صاحب جواهر جلد ۱۷ ص ۴۱۹ متعرض این روایات شده است) ، خبر اول از این باب ۲۵ این خبر

وَ كَفَّارَةَ الظَّهَارِ مُدًّا مُدًّا وَ إِنِ صَحَّ فِيمَا بَيْنَ الرَّمَضَانَيْنِ فَإِنَّمَا عَلَيْهِ أَنْ يَقْضِيَ الصِّيَامَ فَإِنْ تَهَاوَنَ بِهِ وَقَدْ صَحَّ فَعَلَيْهِ الصَّدَقَةُ وَ الصِّيَامُ جَمِيعاً لِكُلِّ يَوْمٍ مُدًّا إِذَا فَرَّغَ مِنْ ذَلِكَ الرَّمَضَانَ ». دلالت این خبر نیز بر ما نحن فيه روشن است ، بقیه بحث بماند برای جلسه بعد ...

و الحمد لله رب العالمین اولاً و آخراً و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین

است : « مُحَمَّدٌ بْنُ يَعْقُوبَ عَنْ عَلِيِّ بْنِ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ حَمَّادٍ عَنْ حَرِيزٍ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ مُسْلِمٍ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ وَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ سَأَلْتُهُمَا عَنْ رَجُلٍ مَرِضٍ فَلَمْ يَصُمْ حَتَّى أَدْرَكَهُ رَمَضَانُ آخِرُ فَقَالَا إِنْ كَانَ بَرَأُ ثُمَّ تَوَانَى قَبْلَ أَنْ يُدْرِكَهُ الرَّمَضَانُ الْآخِرُ صَامَ الَّذِي أَدْرَكَهُ وَ تَصَدَّقَ عَنْ كُلِّ يَوْمٍ بِمُدٍّ مِنْ طَعَامٍ عَلَى مَسْكِينٍ وَ عَلَيْهِ قِضَاؤُهُ وَ إِنْ كَانَ لَمْ يَزَلْ مَرِيضاً حَتَّى أَدْرَكَهُ رَمَضَانُ آخِرُ صَامَ الَّذِي أَدْرَكَهُ وَ تَصَدَّقَ عَنِ الْأَوَّلِ لِكُلِّ يَوْمٍ مُدًّا عَلَى مَسْكِينٍ وَ لَيْسَ عَلَيْهِ قِضَاؤُهُ ». این روایت تصریح می کند هر کس که در یک ماه رمضان قضای به گردنش افتاد و تا سال بعد نگرفت (اگر مریضی اش استمرار نداشت) هم باید قضا را به جا آورد و هم کفاره را که یک مد طعام است برای هر روز بدهد .

خبر بعدی خبر ۲ از همین باب ۲۵ می باشد ، خبر این است : « عَنْهُ (کلینی عن علی بن ابراهیم) عَنْ أَبِيهِ وَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ إِسْمَاعِيلَ (النیشابوری که استاد کلینی است) عَنْ الْفَضْلِ بْنِ شَاذَانَ جَمِيعاً عَنْ ابْنِ أَبِي عُمَيْرٍ عَنْ جَمِيلٍ عَنْ زُرَّارَةَ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ (ع) فِي الرَّجُلِ يَمْرُضُ فَيُدْرِكُهُ شَهْرُ رَمَضَانَ وَ يَخْرُجُ عَنْهُ وَ هُوَ مَرِيضٌ وَ لَا يَصِحُّ حَتَّى يُدْرِكَهُ شَهْرُ رَمَضَانَ آخِرُ قَالَ يَتَصَدَّقُ عَنِ الْأَوَّلِ وَ يَصُومُ الثَّانِي فَإِنْ كَانَ صَحَّ فِيمَا بَيْنَهُمَا وَ لَمْ يَصُمْ حَتَّى أَدْرَكَهُ شَهْرُ رَمَضَانَ آخِرُ صَامَهُمَا جَمِيعاً وَ تَصَدَّقَ عَنِ الْأَوَّلِ ». دلالت این خبر بر ما نحن فيه روشن است .

خبر بعدی خبر ۶ از همین باب ۲۵ می باشد ، خبر این است : « عَنْهُ عَنِ الْقَاسِمِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي بصيرٍ عَنْ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ (ع) قَالَ إِذَا مَرِضَ الرَّجُلُ مِنْ رَمَضَانَ إِلَى رَمَضَانَ ثُمَّ صَحَّ فَإِنَّمَا عَلَيْهِ لِكُلِّ يَوْمٍ أَفْطَرُهُ فِدْيَةٌ طَعَامٍ وَ هُوَ مُدٌّ لِكُلِّ مَسْكِينٍ قَالَ وَ كَذَلِكَ أَيْضاً فِي كَفَّارَةِ الْيَمِينِ